

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ»

ЗВІТ

(проміжний)

про виконання науково-дослідної роботи

за темою:

***«РОЗВИТОК МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ
БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
ПІД ВПЛИВОМ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ»***

(номер державної реєстрації 0107U0123112)

СУМИ – 2011

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ»

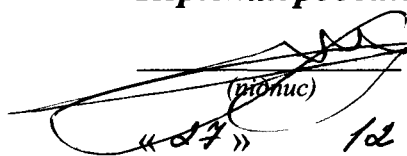
ЗВІТ

(проміжний)

про виконання науково-дослідної роботи за темою:
**«Розвиток механізму функціонування банківської
системи України під впливом іноземного капіталу»**

(номер державної реєстрації 0107U0123112)

Керівник роботи:

 професор А.О.Єпіфанов
(підпис)
« 27 » 12 2011 р.

СУМИ – 2011

РЕФЕРАТ

Розвиток механізму функціонування банківської системи України під впливом іноземного капіталу [Текст] : звіт про НДР / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України»; керівн. А.О. Єпіфанов ; викон. Башлай С.В., Щербина Т.В.[та ін.]. – Суми, 2011. – 140 с.

Звіт про науково-дослідну роботу містить: 3 розділи, 140 сторінок, 21 таблицю, 39 рисунків, перелік посилань із 55 джерел, 7 додатків.

Об'єкт дослідження – механізм функціонування банківської системи України.

Мета роботи – визначення форм, способів і наслідків входження іноземного капіталу в банківську систему України та дослідження напрямків впливу банків з іноземним капіталом на розвиток фінансового ринку країни.

У роботі виокремлено три напрями дослідження необхідності та значення проникнення іноземного капіталу в банківську систему України, визначено форми та наслідки його осідання для фінансового ринку країни. Даний проміжний звіт про наукове дослідження включає розкриття наступних складових загального змісту науково-дослідної роботи:

- модернізація засад грошово-кредитної політики та розвиток ринку банківських послуг і удосконалення фінансової інфраструктури з урахуванням зарубіжного досвіду розбудови фінансово-кредитної системи країни;

- дослідження рівня конкуренції на ринку банківських послуг шляхом поглиблення науково-методичних підходів і практичних механізмів оцінки та регулювання рівня конкуренції в банківській системі України;

- визначення напрямів впливу експансії іноземного капіталу в банківську систему України на рівень кредитного та валютного ризику вітчизняних банків.

Ключові слова: БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ, ІНОЗЕМНИЙ КАПІТАЛ, БАНКІВСЬКА КОНКУРЕНЦІЯ, КРЕДИТНИЙ РИЗИК, ВАЛЮТНИЙ РИЗИК, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ БАНКУ.

ЗМІСТ

ВСТУП	5	
РОЗДІЛ 1	ВПЛИВ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ НА ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ТА МОНЕТАНОЇ СКЛАДОВИХ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	8
1.1	Розвиток кредитного каналу передавального механізму монетарної політики з метою упорядкування потоків іноземного капіталу в банківській системі України	8
1.2	Формування інституційних умов стимулювання банківського інвестиційного посередництва в Україні	25
РОЗДІЛ 2	ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ЗАСАД ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВ УКРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ	42
2.1	Розвиток методологічних засад та практичних рекомендацій щодо оцінки рівня конкуренції на ринку банківських послуг України	42
2.2	Вплив іноземного капіталу на формування механізму управління конкурентоспроможністю банку	63
РОЗДІЛ 3	ВИЗНАЧЕННЯ ФАКТОРІВ ТА РОЗРОБКА МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ	82
3.1	Вплив експансії іноземного капіталу в банківську систему України на рівень валютного ризику банків	82
3.2	Дослідження сучасних фінансово-економічних передумов ефективного управління кредитним ризиком банку з іноземним капіталом (на прикладі АТ «ОТП Банк»)	105
3.2.1	Особливості функціонування системи управління кредитним ризиком банку в умовах фінансової кризи	105
3.2.2	Удосконалення методичних підходів щодо управління портфельним кредитним ризиком банку	117
ВИСНОВКИ	126	
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	129	
ДОДАТКИ	134	

ВСТУП

У сучасному світі розвиток будь-якої держави значною мірою залежить від її участі у міжнародних відносинах. Це цілком зрозуміло, оскільки як свідчить світовий досвід, жодна економіка країни не спромоглася повноцінно функціонувати ізольовано від світової економічної системи. Дослідження засвідчують, що лише взаємопроникнення окремих національних економік із використанням механізму іноземного інвестування, створення спільних підприємств або транснаціональних корпорацій відкривають можливості стати учасником глобалізації світової економіки. За сучасних умов найактивніше відбувається фінансова глобалізація – вільне переміщення капіталу між національними і регіональними ринками.

Для України цей процес означає, що потоки іноземного капіталу на вітчизняному фінансовому ринку можуть мати неоднозначний вплив на внутрішній фінансовий ринок. Саме тому науковці, банкіри, політики приділяють значну увагу проблемам фінансової глобалізації у пошуках нових шляхів організації фінансової системи України.

Питання оцінювання впливу іноземного капіталу на розвиток банківської системи України є досить актуальним не лише для вітчизняних, а й для зарубіжних вчених. Комплексний підхід щодо дослідження впливу іноземного капіталу на банківську систему передбачає проведення емпіричних розрахунків та індивідуальних фінансових показників кожного банку окремо.

За результатами вже здійснених досліджень вчені виявляють ряд як позитивних, так і негативних аспектів присутності іноземного капіталу у банківських системах приймаючих країн, взагалі.

Серед позитивних можна виокремити наступні основні аргументи:

- сприяння та активізація запровадження сучасних банківських технологій і фінансових інновацій;
- розвиток фінансових ринків, удосконалення ринкової інфраструктури;

- запровадження міжнародного досвіду банківського менеджменту й інноваційних банківських технологій;
- посилення конкуренції на ринку банківських послуг та зниження їх вартості;
- залучення прямих інвестицій, сприяння припливу та диверсифікація капіталу;
- підвищення кваліфікаційного та професійного рівня банківського топ-менеджменту та персоналу;
- зміни у банківському регулюванні та нагляді у зв'язку з явними спробами коригування вітчизняного законодавства до рекомендацій Базельського комітету.

Негативні тенденції перебування іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі можуть знайти наступні напрямки свого прояву:

- зростання рівня ризику обмеження суверенітету в грошово-кредитній політиці і перспектив реалізації національних економічних пріоритетів;
- можливість іноземного контролю над банківською системою приймаючої країни, оскільки контроль над розподілом кредитних ресурсів у економічній системі є важелем економічної влади;
- специфічність банківського бізнесу порівняно з іншими сферами підприємницької діяльності, що зумовлює необхідність протекціоністських заходів у системі регулювання банківської діяльності;
- збільшення ризику нарощування спекулятивної діяльності та висока ймовірність виведення капіталу за межі країни у формі прибутку;
- у період банківських криз іноземні банки можуть «експортувати» нестабільність, «інфікуючи» банківську систему приймаючої країни;
- відмінності у системах банківського регулювання можуть створювати проблеми в процесі контролю за діяльністю іноземних банків.

Основним фактором привабливості вітчизняної банківської системи для іноземних інвесторів стало прагнення до отримання вищого прибутку з урахуванням прийнятного ризику. Тому масштаби входження у банківську

систему України іноземного капіталу залежали від величини банківської чистої маржі, рівня прибутковості банківського сектору, кредитоспроможності країни, економічної та політичної стабільності, торгівельних зв'язків, особливостей банківських систем, економічних параметрів (ВВП на душу населення, рівня інфляції, реальних процентних ставок).

Нині досить актуальним є питання можливості використання іноземного капіталу для нарощування обсягу капіталізації вітчизняної банківської системи. Кількість банків з іноземним капіталом та частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків в Україні постійно збільшується.

При цьому необхідно враховувати ту тенденцію, що у разі, якщо головний акцент робитиметься на зовнішній сфері фінансування, через певний час банківський сектор України може потрапити під іноземний контроль. Так сталося в деяких країнах Східної Європи, де внаслідок зняття обмежень частка іноземних банків становить 70-80 % банківського капіталу цих країн і, як наслідок, банки з іноземним капіталом мають вирішальний вплив на рівень монетизації економіки, характер і пріоритети економічного та політичного розвитку в них. Отже вибір джерел інвестиційних ресурсів – це не лише проблема економічного розвитку, а й питання, що визначає геополітичний і стратегічний курс країни.

В даній частині загального наукового звіту «Розвиток механізму функціонування банківської системи України під впливом іноземного капіталу» сформовано результати власних авторських досліджень за трьома основними напрямками: вплив інтервенції іноземного капіталу в банківську систему на формування та реалізацію грошово-кредитної політики України в умовах модернізації інституційного складу фінансово-кредитного ринку країни; оцінка та регулювання конкуренції в банківській системі України в контексті управління конкурентоспроможністю банку; формування політики та особливості застосування вітчизняними банками методів управління окремими видами (кредитним, валютним) фінансових ризиків діяльності з урахуванням технологій іноземних банків та адаптованих фінансових інновацій.